

Program Rozwoju Pieczy Zastępczej w Powiecie Krapkowickim na lata 2021 – 2023

Wstęp

1. Charakterystyka pieczy zastępczej na terenie Powiatu Krapkowickiego
  - 1.1. Rodzinna piecza zastępcza
  - 1.2. Instytucjonalna piecza zastępcza
  - 1.3. Usamodzielnianie pełnoletnich wychowanków zastępczych form opieki
  - 1.4. Realizowane programy wspierające i promujące rodzicielstwo zastępcze
2. Zadania powiatu w zakresie wspierania rodziny i systemu pieczy zastępczej
3. Cele programu i zadania do realizacji
4. Limity rodzin zastępczych zawodowych na lata 2021 -2023
5. Zagrożenia dla realizacji działań ujętych w Programie
6. Źródła finansowania
7. Realizatorzy programu
8. Sposób monitorowania Programu

Wstęp

Zastąpienie dziecka wychowania w rodzinie własnej poprzez stworzenie warunków zbliżonych do tych, które istnieją w prawidłowo funkcjonującej rodzinie – to idea zastępczych form opieki, która swoje odzwierciedlenie zawiera w rozbudowanej formie systemu pieczy zastępczej. W sytuacjach kryzysowych, gdy rodzina nie jest w stanie poradzić sobie z problemami: nie może, nie potrafi bądź nie chce zajmować się dzieckiem, zachodzi konieczność udzielenia jej pomocy, wsparcia zewnętrznego lub interwencji. W takiej sytuacji, w myśl konstytucyjnej zasady pomocniczości – dziecko ma prawo do pomocy, w tym do pieczy zastępczej.

Głównym założeniem pieczy zastępczej jest zapewnienie czasowej opieki i wychowania dzieciom w przypadkach niemożności sprawowania opieki i wychowania przez rodziców. Są to działania mające na celu zabezpieczenie potrzeb dziecka w formach pieczy zastępczej do czasu unormowania jego sytuacji i powrót dziecka do jego rodziny naturalnej, a gdy jest to niemożliwe, przysposobienie dziecka, umieszczenie go w formach pieczy zastępczej przede wszystkim rodzinnych, a w efekcie końcowym przygotowanie do samodzielnego życia.

Pieczka zastępcza sprawowana jest w formie:

- 1) rodzinnej,
- 2) instytucjonalnej.

Formami rodzinnej pieczy zastępczej są:

- 1) rodzina zastępcza:
  - a) spokrewniona,
  - b) niezawodowa,
  - c) zawodowa, w tym zawodowa pełniąca funkcję pogotowia rodzinnego i zawodowa specjalistyczna,

2) rodzinny dom dziecka.

Rodzinę zastępczą lub rodzinny dom dziecka tworzą małżonkowie lub osoba niepozostająca w związku małżeńskim, u których umieszczono dziecko w celu sprawowania nad nim pieczy zastępczej.

Rodzinę zastępczą spokrewnioną tworzą małżonkowie lub osoba niepozostająca w związku małżeńskim, będący wstępnymi lub rodzeństwem dziecka. Natomiast rodzinę zastępczą zawodową lub rodzinę zastępczą niezawodową tworzą małżonkowie lub osoba niepozostająca w związku małżeńskim, niebędący wstępnymi lub rodzeństwem dziecka.

Rodzina zastępcza oraz prowadzący rodzinny dom dziecka zapewniają dziecku całodobową opiekę i wychowanie.

Konieczność opracowania Programu Rozwoju Pieczy zastępczej wynika z zapisu art. 180 pkt 1 ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej, który stanowi, że do zadań własnych powiatu należy min. opracowanie i realizacja 3 – letniego powiatowego programu rozwoju pieczy zastępczej.

Niniejszy Program opracowany na lata 2021-2023, jest kontynuacją kierunków działań zawartych w Programie Rozwoju Pieczy Zastępczej w Powiecie Krapkowickim na lata 2015-2017 oraz 2018-2020.

1. Charakterystyka pieczy zastępczej na terenie Powiatu Krapkowickiego

1.1 Rodzinna piecza zastępcza

Dzieci częściowo bądź całkowicie pozbawione opieki rodzicielskiej umieszczane są w rodzinnej pieczy zastępczej tj. w rodzinach zastępczych lub rodzinnych domach dziecka bądź w instytucjonalnej pieczy zastępczej tj. w placówkach opiekuńczo – wychowawczych. W pierwszej kolejności czynione są starania, aby dziecko umieścić w rodzinnej pieczy zastępczej, a dopiero wówczas, gdy nie ma kandydatów do sprawowania rodzinnej pieczy zastępczej dla danego dziecka, umieszczane jest ono w placówce opiekuńczo – wychowawczej.

Na terenie Powiatu Krapkowickiego w 2020 r. zastępczą formą opieki i wychowania objętych było **161** dzieci, umieszczonych w 82 rodzinach zastępczych mieszkających na terenie Powiatu Krapkowickiego i w 6 rodzinnych domach dziecka.

Na 82 rodziny zastępcze składały się:

- 1) **47** rodziny zastępcze spokrewnione z dzieckiem, w których wychowywało się łącznie **66** dzieci, **jedno** dziecko w trakcie roku przeszło do rodziny niezawodowej;
- 2) **28** rodzin zastępczych niezawodowych, w których opiekę znalazło **44** dzieci, z tego **3** dzieci przeszło do rodzinnego domu dziecka;
- 3) **7** rodzin zastępczych zawodowych, w których opiekę znalazło **14** dzieci, **2** dzieci zmieniło formę pieczy zastępczej na rodzinę niezawodową.

Natomiast w **6** rodzinnych domach dziecka pieczę zastępczą znalazło **37** dzieci.

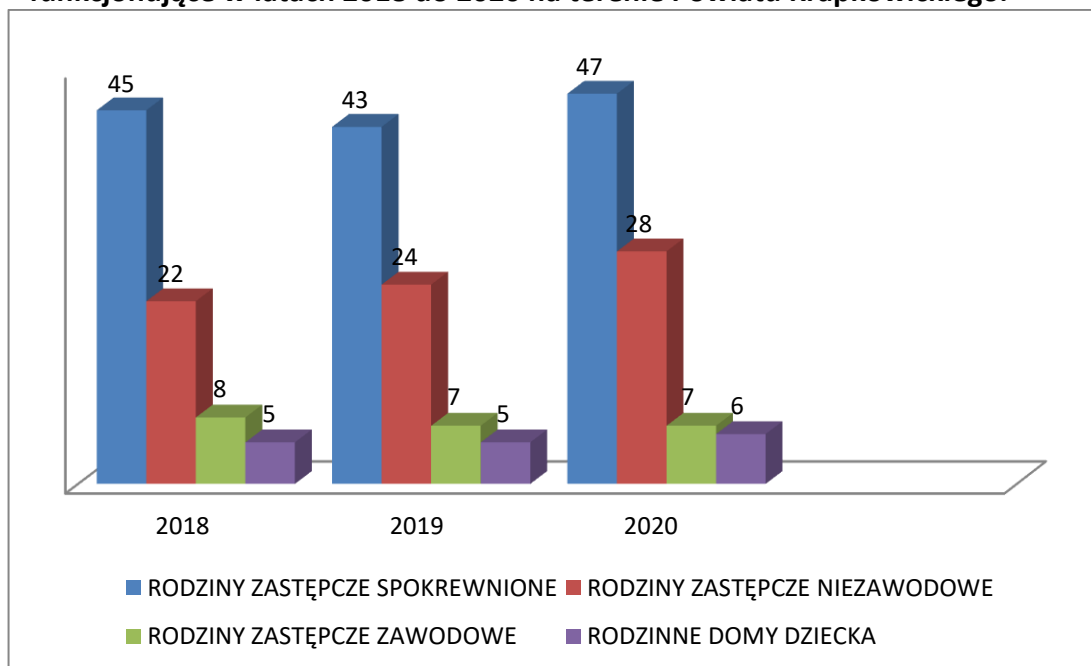
Tabela 1. Formy rodzinnej pieczy zastępczej i liczba dzieci w nich przebywających na przełomie lat 2018 -2020

rok	LICZBA RODZIN /RODZINNYCH DOMÓW DZIECKA			LICZBA DZIECI PRZEBYWAJĄCYCH W RODZINNEJ PIECZY ZASTĘPCZEJ		
	2018	2019	2020	2018	2019	2020
RODZINY ZASTĘPCZE SPOKREWNIONE	45	43	47	56	59	65
RODZINY ZASTĘPCZE NIEZAWODOWE	22	24	28	32	35	41
RODZINY ZASTĘPCZE ZAWODOWE	8	7	7	18	14	12
RODZINNE DOMY DZIECKA	5	5	6	32	33	37
Ogółem	80	79	88	138	141	155

ŹRÓDŁO: Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Krapkowicach, opracowanie własne.

Jak wynika z zebranych danych, na terenie Powiatu Krapkowickiego zdecydowaną większość stanowiły i stanowią rodziny zastępcze spokrewnione, tj. rodziny, w których opiekunami dzieci są dziadkowie, rodzeństwo, następnie rodziny zastępcze niezawodowe i rodziny zawodowe.

Wykres 1. Rodziny zastępcze ze względu na daną formę, funkcjonujące w latach 2018 do 2020 na terenie Powiatu Krapkowickiego.

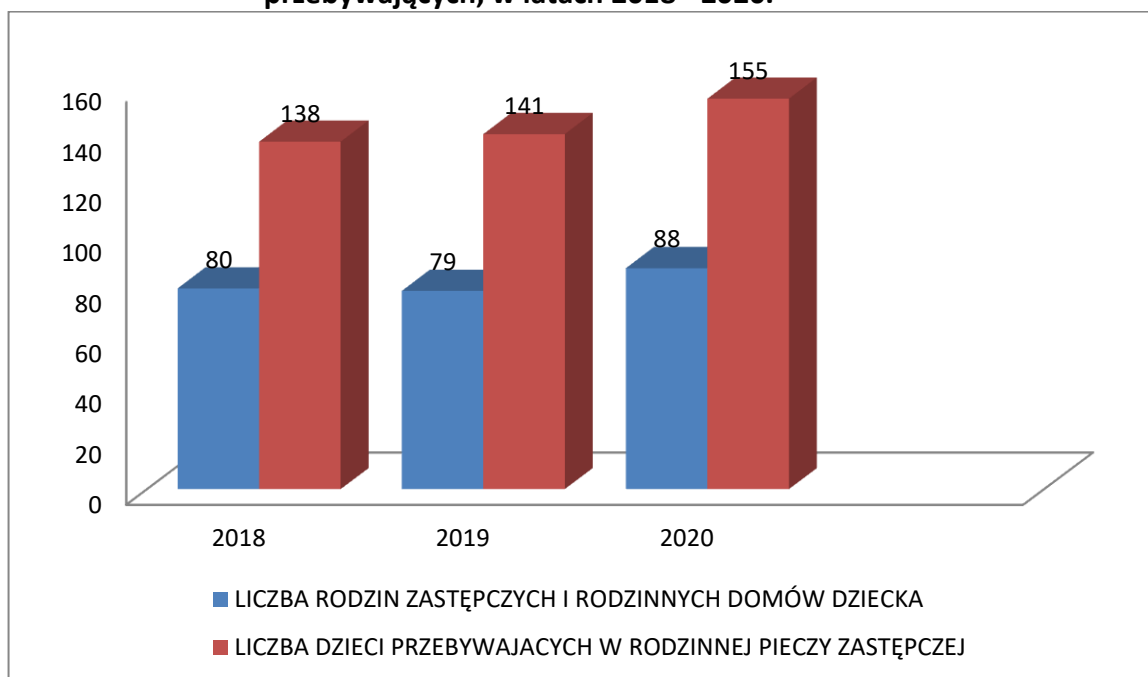
ŹRÓDŁO: Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Krapkowicach, opracowanie własne.

Ponadto **13** dzieci pochodzących z powiatu krapkowickiego przebywało w rodzinach zastępczych zamieszkałych na terenie innych powiatów.

Liczba dzieci pozbawionych opieki rodzicielskiej cały czas utrzymuje się na wysokim poziomie, dlatego czynimy starania aby wzrastała liczba rodzin zastępczych niezawodowych i zawodowych.

Poniżej za pomocą wykresu przedstawiam jak na przełomie trzech ostatnich lat kształtowała się liczba dzieci pozbawionych opieki rodzicielskiej i liczba rodzin zastępczych.

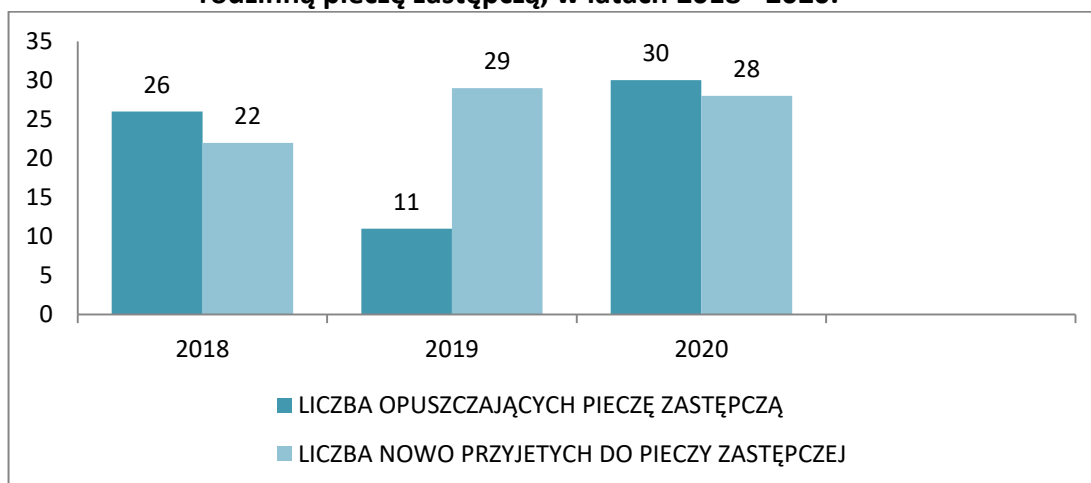
Wykres 3. Liczba rodzin zastępczych, rodzinnych domów dziecka, dzieci w nich przebywających, w latach 2018 - 2020.

ŹRÓDŁO: Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Krapkowicach, opracowanie własne.

Na wykresie 4 przedstawione zostało zestawienie danych dotyczących liczby dzieci umieszczonych i opuszczających pieczę zastępczą w latach 2018-2020.

Wykres 4. Liczba dzieci przyjętych do rodzinnej pieczy zastępczej i opuszczających rodzinną pieczę zastępczą, w latach 2018 - 2020.

ŹRÓDŁO: Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Krapkowicach, opracowanie własne.

W roku 2020 pieczę zastępczą ogółem opuściło 30 dzieci, w tym osób pełnoletnich. Główną przyczyną opuszczenia przez dzieci do 18 roku życia pieczy zastępczej, była zmiana formy pieczy zastępczej, która dotyczyła 6 dzieci, zmiana miejsca zamieszkania dotyczyła 4 dzieci, powrót do rodziny biologicznej, który dotyczył 4 dzieci oraz 2 dzieci zostało umieszczonych w Domu Pomocy Społecznej. Jeśli natomiast mowa o pełnoletnich wychowankach, to 14 z nich się usamodzielniało i założyło samodzielne gospodarstwa domowe.

W 2020 r. rozwiązano dwanaście rodzin zastępczych z powodu opuszczenia przez dzieci lub osoby pełnoletnie pieczy zastępczej lub przeniesienia dzieci do innych form pieczy zastępczej.

W rozbiciu na typy rodzin oraz liczbę umieszczonych u nich dzieci przeważającą część stanowią rodziny spokrewnione, oraz te, które sprawują opiekę nad jednym dzieckiem. Dane na temat liczby dzieci wychowujących się w rodzinach zastępczych i rodzinnych domach dziecka na terenie naszego powiatu przedstawia Tabela 2.

Tabela 2. Rodzinna piecza zastępcza w podziale na liczbę dzieci umieszczonych w rodzinach zastępczych, stan na 31.12.2020 r.

PODZIAŁ ZE WZGLĘDU NA LICZBĘ DZIECI UMIESZCZONYCH												
wg stanu na dzień 31 grudnia danego roku												
FORMA PIECZY ZASTĘPCZEJ	RODZINY ZASTĘPCZE SPOKREWNIONE			RODZINY ZASTĘPCZE NIEZAWODOWE			RODZINY ZASTĘPCZE ZAWODOWE			RODZINNE DOMY DZIECKA		
ROK	2018	2019	2020	2018	2019	2020	2018	2019	2020	2018	2019	2020
z 1 dzieckiem	32	32	33	14	17	18	2	3	3	0	0	0
z 2 dzieci	2	2	2	4	5	5	4	3	2	0	0	0
z 3 dzieci	3	5	4	2	2	0	0	0	0	0	0	2
z 4 dzieci i więcej	0	1	1	0	0	1	1	1	1	5	5	4
ogółem	37	40	40	20	24	24	7	7	6	5	5	6

ŹRÓDŁO: Sprawozdania dotyczące rodzinnej pieczy zastępczej PS-02 przekazywane do Głównego Urzędu Statystycznego, według stanu na dzień 31 grudnia danego roku sprawozdawczego.

Ważne znaczenie w opiece nad dzieckiem ma jego wiek, warunkuje on dostosowanie odpowiednich metod wychowawczych oraz wymaga od rodziców odpowiedniego podejścia i znajomości etapów rozwojowych dzieci. Wiek dzieci umieszczonych w rodzinnej pieczy zastępczej, przedstawia Wykres 5, gdzie warto zwrócić uwagę na fakt, że najwięcej spośród przebywających dzieci w pieczy zastępczej, mieści się w przedziałach od 7 do 17 lat.

Wykres 5. Liczba dzieci umieszczonych w rodzinnej pieczy zastępczej w roku 2020 w podziale na przedziały wiekowe (stan na dzień 31.12.2020 r.).

ŹRÓDŁO: Sprawozdania dotyczące rodzinnej pieczy zastępczej PS-02 przekazywane do Głównego Urzędu Statystycznego, według stanu na dzień 31 grudnia 2017 r.

Podstawowym celem umieszczenia dziecka poza rodziną jest udzielenie wsparcia dziecku i rodzinie. Piecza zastępcza z założenia jest nastawiona na przywrócenie dziecka rodzinie. Tak więc rodzinna opieka zastępcza z założenia jest opieką tymczasową. Rodzina zastępcza nie przejmuje pełni praw rodzicielskich, a ograniczenie władzy rodzicielskiej nie pozbawia rodziców określonych praw i obowiązków dotyczących podejmowania odpowiedzialnych decyzji m. in. w sprawach sposobu leczenia, wyboru kierunku edukacji. Na rodzicach dalej spoczywa obowiązek alimentacyjny oraz zachowują oni prawo do styczności osobistej z dzieckiem. Zakres tych praw i obowiązków w uzasadnionych sytuacjach może określić i ograniczyć sąd. Przy dobrych rokowaniach, sąd może władzę rodzicielską przywrócić, a w sytuacji rażącego zaniedbywania swych obowiązków lub trwałego braku zainteresowania sytuacją dziecka może pozbawić władzy rodzicielskiej. Tabela 3 obrazuje jak wygląda sytuacja dzieci przebywających w pieczy zastępczej oraz okres przebywania ich poza rodziną naturalną, gdzie w znacznej większości, bo dotyczy aż 74 podopiecznych, sięga ponad 3 lata.

Tabela 3. Rodzinna piecza zastępcza w podziale na długość okresu przebywania dzieci w niej umieszczonych, według stanu na dzień 31.12.2020 r.

OKRES PRZEBYWANIA DZIECI W RODZINNEJ PIECZY ZASTĘPCZEJ wg stanu na dzień 31.12.2020 r.						
	do 3 miesięcy	powyżej 3 do 6 miesięcy	powyżej 6 do 12 miesięcy	powyżej 1 roku do 2 lat	powyżej 2 lat do 3 lat	Powyżej 3 lat
RODZINY ZASTĘPCZE SPOKREWNIONE	0	7	1	12	5	29
RODZINY ZASTĘPCZE NIEZAWODOWE	3	1	4	5	8	14
RODZINY ZASTĘPCZE ZAWODOWE	0	1	0	0	0	10
RODZINNE DOMY DZIECKA	1	0	2	4	3	21

Warto także przyjrzeć się liczbie rodzin zastępczych oraz liczbie dzieci w nich umieszczonych w poszczególnych gminach powiatu. Rodzinna piecza zastępcza funkcjonuje na terenie wszystkich gmin Powiatu Krapkowickiego. Dane prezentuje Tabela 4. Wynika z niej, że najczęściej rodzin zastępczych działa na terenie Gminy Krapkowice – w 2020 r. w 34 rodzinach umieszczonych zostało 46 dzieci. Pod względem liczby rodzin zastępczych i dzieci w nich umieszczonych, kolejną Gminą przodującą jest Gmina Zdieszowice. Najmniej rodzin zastępczych znajduje się w Gminach Strzeleczy i Walce. Różnice związane są przede wszystkim z obszarem terytorialnym jakie poszczególne gminy zajmują.

Poniżej przedstawiam szczegółowe dane na temat liczby rodzin zastępczych w rozbiciu na poszczególne gminy Powiatu Krapkowickiego.

Tabela 4. Rodziny zastępcze oraz liczba wychowanków rodzinnej pieczy zastępczej w podziale na gminy Powiatu Krapkowickiego (stan na 31.12.2020 r.)

PODOPIECZNI RODZINNEJ PIECZY ZASTĘPCZEJ W DANEJ FORMIE, W PODZIALE NA LATA I POSZCZEGÓLNE GMINY POWIATU KRAPKOWICKIEGO						
Wyszczególnienie		GMINA KRAPKOWICE	GMINA ZDIESZOWICE	GMINA GOGOLIN	GMINA STRZELCZYKI	GMINA WALCE
OGÓŁEM RODZINY ZASTĘPCZE / RODZINNE DOMY DZIECKA	Liczba rodzin	34	24	9	7	1
	Liczba dzieci	46	41	27	7	1
RODZINY SPOKREWNIONE	Liczba rodzin	21	13	2	3	0
	Liczba dzieci	26	18	7	3	0
RODZINY NIEZAWODOWE	Liczba rodzin	10	8	2	3	1
	Liczba dzieci	13	15	3	3	1
RODZINY ZAWODOWE	Liczba rodzin	3	1	1	1	0
	Liczba dzieci	7	1	2	1	0
RODZINNE DOMY DZIECKA	Liczba rodzin	0	2	3	0	0
	Liczba dzieci	0	7	15	0	0

ŹRÓDŁO: Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Krapkowicach, opracowanie własne.

Rodziny zastępczej udziela się pomocy pieniężnej na częściowe pokrycie kosztów utrzymania każdego umieszczonego w niej dziecka. Wysokość miesięcznej pomocy pieniężnej uzależniona jest od typu rodziny zastępczej. W przypadku dziecka umieszczonego w rodzinie zastępczej spokrewnionej świadczenie wypłacane jest w wysokości 694,00 zł, natomiast w przypadku dziecka umieszczonego w rodzinie zastępczej zawodowej, niezawodowej lub rodzinnym domu dziecka świadczenie wynosi 1 052,00 zł miesięcznie. Zawodowa rodzina zastępcza oraz prowadzący rodzinny dom dziecka otrzymuje dodatkowo miesięczne wynagrodzenie w wysokości nie niższej niż **2 756,00 zł**. Funkcjonujące na terenie naszego powiatu zawodowe rodziny zastępcze oraz rodzinne domy dziecka otrzymują wynagrodzenia w wysokości od 2 756,00 zł do 4 028,00 zł.

Finansowanie zadań z zakresu opieki zastępczej, zarówno rodzinnej jak i instytucjonalnej należy do zadań powiatu oraz gminy. Od 01.01.2012 r. gmina właściwa ze względu na miejsce zamieszkania dziecka przed umieszczeniem go po raz pierwszy w pieczy zastępczej ponosi odpowiednio wydatki w wysokości:

- 1) 10% wydatków na opiekę i wychowanie dziecka – w pierwszym roku pobytu dziecka w pieczy zastępczej;
- 2) 30% wydatków na opiekę i wychowanie dziecka – w drugim roku pobytu dziecka w pieczy zastępczej;
- 3) 50% wydatków na opiekę i wychowanie dziecka – w trzecim roku i następnych latach pobytu dziecka w pieczy zastępczej;

Zgodnie z powyższym w wyniku zwrotów uzyskanych z **gmin**, przeznaczonych na rodzinną pieczę zastępczą, Powiat Krapkowicki otrzymał w roku 2020 kwotę **535 132,22 zł**, na pieczę zastępczą instytucjonalną kwotę **38 688,85 zł**, natomiast z uwagi na pobyt dziecka w Zakładzie Opiekuńczo-Lecznicy kwotę **14 200,00 zł**. Szczegółowy podział otrzymanych procentowych wydatków z podziałem na poszczególne gminy i liczbę dzieci, których powyższy zwrot dotyczy, przedstawiają Wykres 6 i Wykres 7.

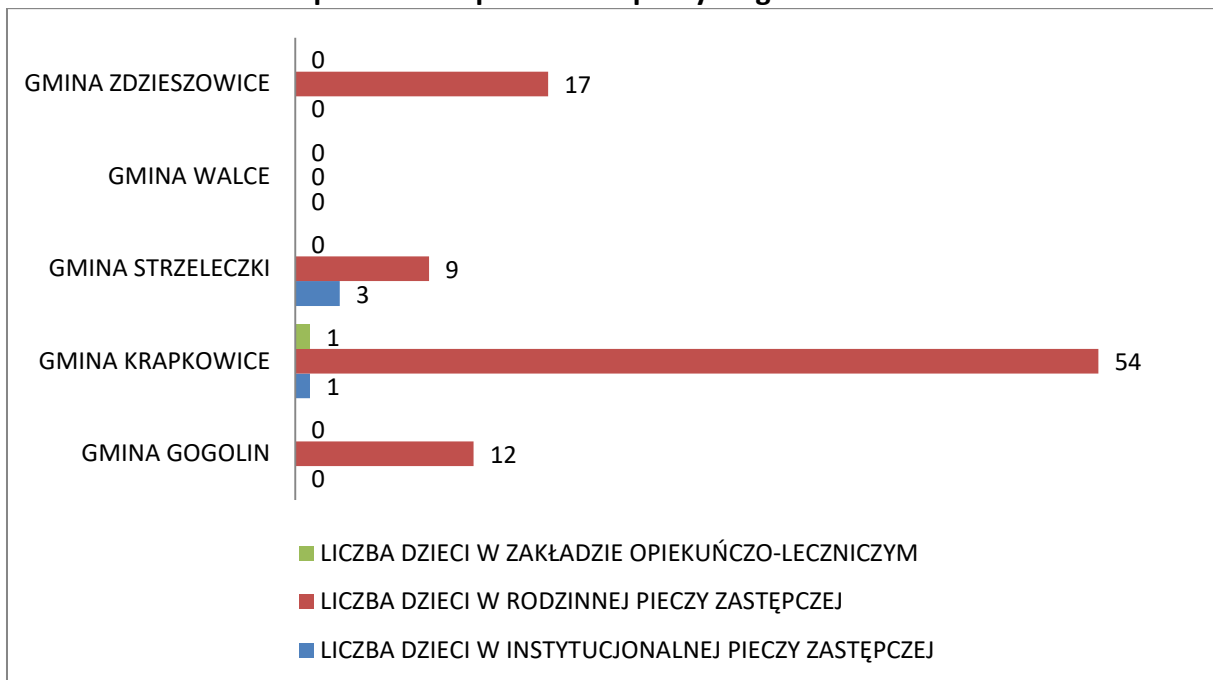
Wykres 6. Zwroty otrzymywane z gmin w roku 2020 na pokrycie kosztów utrzymania dzieci w pieczy zastępczej, które przed umieszczeniem mieszkały na terenie właściwej gminy.

ŹRÓDŁO: Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Krapkowicach, opracowanie własne.

Wykres 7. Liczba dzieci umieszczonych w pieczy zastępczej, za których koszty utrzymania, w odpowiednich procentach pokrywa gmina właściwa.

ŹRÓDŁO: Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Krapkowicach, opracowanie własne.

1.2. Instytucjonalna piecza zastępcza

W związku z tym, że na terenie Powiatu Krapkowickiego nie ma całodobowych placówek opiekuńczo-wychowawczych, dzieci z naszego powiatu są umieszczane w placówkach na terenie innych powiatów.

Powiat posiadający placówkę w pierwszej kolejności umieszcza w niej dzieci pochodzące ze swojego terenu, a dopiero w przypadku wolnych miejsc – dzieci z innych powiatów. Zdarza się też, że dzieci przebywają w placówkach interwencyjnych powyżej zakładanych 3 miesięcy, gdyż nie ma wolnych miejsc w placówkach socjalizacyjnych. Czasem dzieci umieszczane są w placówkach odległych od miejsca zamieszkania – np. ze względu na brak miejsc w placówkach bliższych lub specyfikę tych placówek. Na dzień 31.12.2020r. w placówkach opiekuńczo - wychowawczych przebywało 4 wychowanków pochodzących z naszego powiatu, a w całym 2020 r. żadne dziecko nie trafiło do placówki, wszystkie dzieci pozbawione opieki rodzicielskiej trafiły do rodzinnych form pieczy zastępczej.

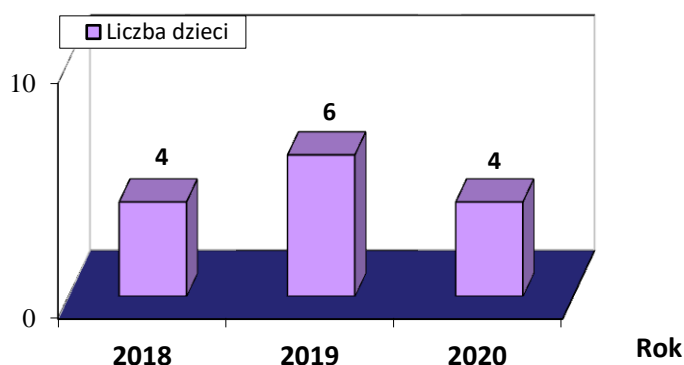
Tabela 6. Liczba dzieci przyjętych do placówek opiekuńczo wychowawczych w latach 2018 – 2020

LICZBA DZIECI PRZYJĘTYCH DO PLACÓWEK OPIEKUŃCZO - WYCHOWAWCZYCH				
Rok	2018	2019	2020	1
Liczba dzieci	1	4	0	

ŹRÓDŁO: Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Krapkowicach, opracowanie własne.

Poniżej przedstawiam jak kształtowała się liczba dzieci przebywających w placówkach opiekuńczo wychowawczych na przełomie kilku ostatnich lat.

Wykres 8. Liczba dzieci pochodzących z terenu Powiatu Krapkowickiego przebywających w całodobowych placówkach opiekuńczo – wychowawczych w latach 2018 – 2020 (stan na koniec danego roku)

ŹRÓDŁO: Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Krapkowicach, opracowanie własne.

Miesięczny koszt utrzymania dziecka w placówkach opiekuńczo – wychowawczych, w których przebywały dzieci z „naszego” powiatu w 2020 r. wynosił od 4.394,00 zł w Domu Dziecka w Miechowie (powiat miechowski) do 4772,18 zł w Domu Dziecka w Głogówku (powiat prudnicki). Średni miesięczny koszt utrzymania dziecka w placówce w 2020 roku wynosił 3 787,32 zł. Z tego tytułu w 2020 r. powiat poniósł wydatki w łącznej wysokości **272 687,37 zł**.

Poniżej przedstawiam jak kształtowały się wydatki na utrzymanie dzieci umieszczonych w placówkach opiekuńczo – wychowawczych na przełomie trzech ostatnich lat.

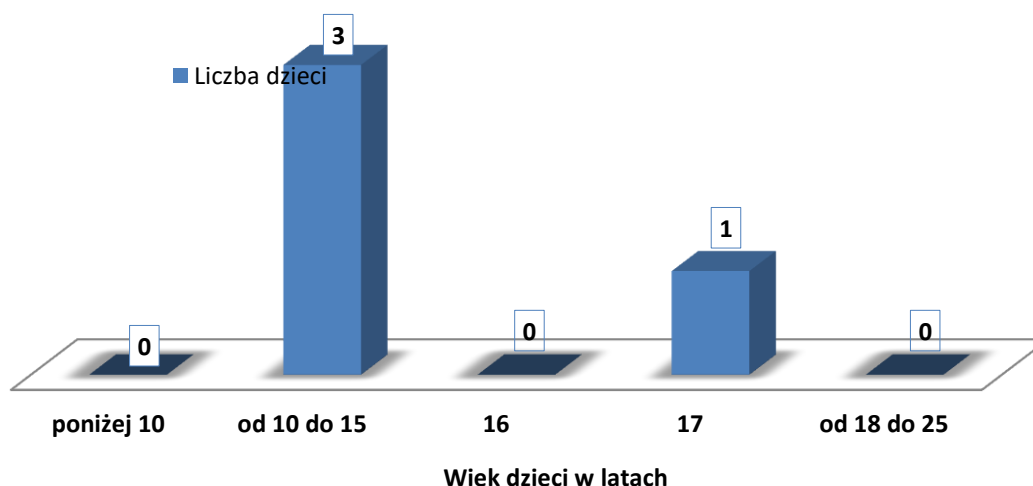
Tabela 7. Koszty utrzymania dziecka w placówce opiekuńczo wychowawczej

Rok	Łączne roczne wydatki Powiatu Krapkowickiego na utrzymanie dzieci w placówkach opiekuńczo-wychowawczych	Średni koszt utrzymania dziecka
2018	266 600,00 zł	3 702,78 zł
2019	165 189,69	3 441,45 zł
2020	272 687,37	3 787,32 zł

ŹRÓDŁO: Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Krapkowicach, opracowanie własne.

Z powyższych danych wynika, że koszt rodzinnej pieczy zastępczej w przeliczeniu na jednego wychowanka, jest znacznie niższy niż instytucjonalnej pieczy zastępczej, nie mówiąc już o niepodważalnej przewadze opieki rodzinnej, jeżeli chodzi o lepsze warunki prawidłowego rozwoju i wychowania dzieci. Z tych dwóch względów należy wspierać i rozwijać wszelkie formy rodzicielstwa zastępczego.

Wykres 9. Wiek dzieci pochodzących z Powiatu Krapkowickiego umieszczonych w placówkach opiekuńczo-wychowawczych w 2020 roku (stan na 31.12.2020 r.).

ŹRÓDŁO: Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Krapkowicach, opracowanie własne.

Z przedstawionych powyżej danych wynika, że dzieci, które przebywają w placówkach opiekuńczo – wychowawczych są w wieku dorastania, w związku z czym znalezienie dla nich kandydatów na rodziców zastępczych, a tym bardziej adopcyjnych jest bardzo trudne. Należy więc dążyć do tego, żeby kolejne dzieci, które będą musiały opuścić rodzinę naturalną trafiły do rodzinnych form pieczy zastępczej.

Aby zrealizować takie założenie konieczne jest pozyskanie kandydatów na rodziny zastępcze i na prowadzących rodzinne domy dziecka, a jednocześnie zapewnienie im korzystnych warunków do podjęcia opieki. Należy również zapewnić środki finansowe na utworzenie kolejnych rodzin zastępczych i rodzinnych domów dziecka.

1.3. Usamodzielnianie pełnoletnich wychowanków zastępczych form opieki

Do zadań z zakresu pomocy społecznej i pieczy zastępczej realizowanych przez Powiat Krapkowicki należy przyznawanie pomocy pieniężnej na usamodzielnienie, zagospodarowanie oraz na kontynuowanie nauki.

Pełnoletnim wychowankom opuszczającym pieczę zastępczą, przysługuje pomoc pieniężna na kontynuację nauki (dla osób znajdujących się w przedziale wiekowym 18 – 25 lat, które kontynuują naukę w różnych typach szkół) oraz pomoc na usamodzielnienie w formie pieniężnej i na zagospodarowanie.

W Powiecie Krapkowickim w 2020 r. pomoc w procesie usamodzielnienia udzielana była 6 pełnoletnim wychowankom opuszczającym instytucjonalną pieczę zastępczą, 5 wychowankom opuszczającym Młodzieżowe Ośrodki Wychowawcze oraz 20 pełnoletnim wychowankom opuszczającym rodzinną pieczę zastępczą. Tabela 8 przedstawia ilość usamodzielniających się pełnoletnich wychowanków którzy opuścili rodzinną lub instytucjonalną pieczę zastępczą, niezależnie od podstawy prawnej na podstawie której pomoc im przysługuje.

Tabela 8. Liczba usamodzielniających się pełnoletnich wychowanków opuszczających zastępcze formy opieki w latach 2018 – 2020.

ROK	2018			2019			2020		
	INSTYTUCJONALNA NA PIECZA ZASTĘPCZA	MŁODZIEŻOWE OŚRODKI WYCHOWAWCZE	RODZINNA PIECZA ZASTĘPCZA	INSTYTUCJONALNA NA PIECZA ZASTĘPCZA	MŁODZIEŻOWE OŚRODKI WYCHOWAWCZE	RODZINNA PIECZA ZASTĘPCZA	INSTYTUCJONALNA NA PIECZA ZASTĘPCZA	MŁODZIEŻOWE OŚRODKI WYCHOWAWCZE	RODZINNA PIECZA ZASTĘPCZA
pomoc na KONTYNUOWANIE NAUKI	8	5	24	7	6	20	5	3	17
pomoc na USAMODZIELNIENIE	0	1	9	0	1	8	0	1	7
pomoc na ZAGOSPODAROWANIE	0	4	9	1	0	5	1	1	1

ŹRÓDŁO: Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Krapkowicach, opracowanie własne.

Jednym z największych problemów osób usamodzielnianych, opuszczających pieczę zastępczą, jest trudność w pozyskaniu mieszkania i tym samym stworzenia sobie odpowiednich warunków mieszkaniowych. Ponadto osoby te cechuje często bierność, niechęć do zmian w swoim życiu, niejednokrotnie zbyt niska motywacja do zdobywania wykształcenia lub kwalifikacji zawodowych. Okoliczności te utrudniają realizację programów usamodzielnienia. Dlatego celowe jest podejmowanie działań wspierających proces usamodzielnienia, aby mógł on przebiegać w szerszym zakresie i w bardziej efektywny sposób.

Udzielona pomoc dla wychowanków opuszczających zastępcze formy opieki, w tym wysokość oraz formę udzielanej pomocy przedstawia tabela 9.

Tabela 9. Koszty poniesione przez Powiat Krapkowicki na usamodzielniających się wychowanków opuszczających zastępcze formy opieki w latach 2018 – 2020.

ROK	2018			2019			2020		
	INSTYTUCJONALNA NA PIECZA ZASTĘPCZA	MŁODZIEŻOWE OŚRODKI WYCHOWAWCZE	RODZINNA PIECZA ZASTĘPCZA	INSTYTUCJONALNA NA PIECZA ZASTĘPCZA	MŁODZIEŻOWE OŚRODKI WYCHOWAWCZE	RODZINNA PIECZA ZASTĘPCZA	INSTYTUCJONALNA NA PIECZA ZASTĘPCZA	MŁODZIEŻOWE OŚRODKI WYCHOWAWCZE	RODZINNA PIECZA ZASTĘPCZA
pomoc na KONTYNUOWANIE NAUKI	46 878,00 zł	20 295,00 zł	105 009,50 zł	38 126,52 zł	17 880,23 zł	83 481,29 zł	20 200,66 zł	2 644,50 zł	69 120,29 zł
pomoc na USAMODZIELNIENIE	0,00 zł	1 722,00 zł	51 366,00 zł	0,00 zł	3 526,00 zł	45 105,00 zł	0,00 zł	1 763,00 zł	41 635,00 zł
pomoc na ZAGOSPODAROWANIE	0,00 zł	6 231,00 zł	15 462,00 zł	1 577,00 zł	0,00 zł	9 462,00 zł	1 577,00 zł	3 526,00 zł	1 557,00 zł

ŹRÓDŁO: Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Krapkowicach, opracowanie własne.

1.4. Realizowane programy wspierające i promujące rodzicielstwo zastępcze

Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Krapkowicach poszukuje różnych możliwości wspierania rodzin zastępczych oraz podejmuje działania promujące rodzicielstwo zastępcze.

Tutejsze Centrum ma duże doświadczenie w zakresie realizacji projektów i konkursów na rzecz wsparcia rodzinnej pieczy zastępczej, w tym ministerialnych i unijnych. Posiada doświadczenie przy organizacji szkoleń, warsztatów, wyjazdów, pikników itp.

W kwietniu 2016 r. Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Krapkowicach uzyskało dofinansowanie do projektu konkursowego pt. „**W rodzinie lepiej**” współfinansowanego ze środków Europejskiego Funduszu Społecznego w ramach Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Opolskiego na lata 2014-2020 w ramach Osi priorytetowej VIII - Integracja społeczna (w zakresie wsparcia rodziny i pieczy zastępczej), Działania 8.1 Dostęp do wysokiej jakości usług zdrowotnych i społecznych. Łączna wartość projektu wynosiła 800.000,00 zł, w tym dofinansowanie to 677.980,00 zł, a wkład własny 122.020,00 zł. Czas trwania projektu wynosił 3 lata, tj. do 31.12.2019 r.

Celem ogólnym projektu był wzrost dostępu do usług społecznych dla osób pełniących funkcję rodzinnej pieczy zastępczej oraz ich rodzin. Grupą docelową projektu były rodziny zastępcze, w tym dzieci i młodzież przebywająca w pieczy zastępczej. Zakładano, że do udziału w projekcie zaproszonych zostanie minimum 10 dzieci wymagających wsparcia psychologicznego, reedukacyjnego lub rehabilitacyjnego. Na koniec 2017 r. różnymi działaniami projektu objętych było 90 dzieci. Ponadto do działań o charakterze środowiskowym zapraszane były wszystkie rodziny zastępcze oraz przebywające pod ich opieką dzieci.

Zrealizowane zadania projektu to:

- 1. Pomoc psychologiczna** – w ramach której prowadzone było:
  - a) poradnictwo i terapia dla osób sprawujących rodzinną pieczę zastępczą, ich dzieci oraz dzieci umieszczonych w pieczy zastępczej (wykonano 601,5 godziny ind. pomocy psychologicznej);
  - b) badania psychologiczne dla kandydatów na rodziny zastępcze, osób prowadzących rodzinne domy dziecka, rodzin zastępczych i osób prowadzących rodzinne domy dziecka (przeprowadzono 178 badań i wydano 178 opinii);
  - c) grupa wsparcia dla rodzin zastępczych (zrealizowano 29 godzin grupy wsparcia).
- 2. Pomoc reedukacyjna** – która skierowana była do dzieci przebywających w rodzinnej pieczy zastępczej, wymagających wyrównywania braków w wiadomościach i umiejętnościach w takim stopniu, aby móc zapewnić dziecku optymalne funkcjonowanie w wymiarze szkolnym i społeczno-emocjonalnym, u których występują specyficzne trudności w nauce tj. dysleksja rozwojowa (dysleksją, dysgrafią, dysortografią, dyskalkulia) i dzieci z grupy ryzyka (m.in. tych co nie radzą sobie z ortografią, źle czytają, pomijają litery, przekręcają litery, nieczytelnie piszą). Rodzaje zajęć reedukacyjnych odpowiadały potrzebom poszczególnych dzieci, zgodnie z indywidualnym zaleceniem psychologa, pedagoga lub wychowawcy szkolnego. Zajęcia odbywały się średnio 1 raz w tygodniu przez godzinę. Wykonano łącznie 2424 godzin reedukacji. Z pomocy reedukacyjnej w trakcie realizacji projektu skorzystało łącznie 36 dzieci.
- 3. Pomoc rehabilitacyjna** – skierowana była do dzieci wymagających rehabilitacji, przebywających w pieczy zastępczej, u których stwierdzono opóźnienie psychoruchowe, FAS (płodowy zespół alkoholowy), wady rozwojowe, wady wrodzone i inne schorzenia. W ramach pomocy rehabilitacyjnej odbywały się **zajęcia fizjoterapeutyczne** oraz **logopedyczne i neurologopedyczne**. Rodzaje wykonywanych zabiegów rehabilitacyjnych odpowiadały potrzebom poszczególnych dzieci, zgodnie z indywidualnym zaleceniem lekarza. Zabiegi odbywały się średnio 1 raz w tygodniu. Wykonano 1189,5 godziny pomocy rehabilitacyjnej dla 17 dzieci (11 dzieci uczestniczyło w obu rodzajach zajęć), z tego: 565,5 godziny zajęć logopedycznych i neurologopedycznych dla 15 dzieci oraz 624 godziny zajęć fizjoterapeutycznych dla 13 dzieci.

- 4. Pomoc prawna** – skierowana była do osób sprawujących rodzinną pieczę zastępczą, kandydatów na rodzinę zastępczą, rodziców biologicznych oraz usamodzielnianych wychowanków pieczy zastępczej. Prawnik pomaga rodzinom w takich zagadnieniach jak m.in.: ustalenie ojcostwa, uregulowanie sytuacji prawnej dziecka, sprawy spadkowe, ustalenie prawa do renty rodzinnej, pozew o alimenty, uregulowanie spotkań z rodzicami biologicznymi. Prawnik przyjmował w siedzibie tut. Centrum. Udzielono 146,5 godziny porad prawnych.
- 5. Warsztaty wyjazdowe** – ich celem było podniesienie kompetencji opiekuńczo-wychowawczych rodziców zastępczych, wsparcie procesu integracji rodzin zastępczych oraz przeciwdziałanie wypaleniu zawodowemu rodziców zastępczych, którzy codziennie od kilku bądź kilkunastu lat zajmują się opieką i wychowaniem przyjętych dzieci. Pobyt na 2-dniowych warsztatach był sposobnością do zdobycia nowej wiedzy i umiejętności, okazją do integracji, relaksacji, ale także okazją do odreagowania stresu i napięć. To czas odpoczynku i zabawy dla dzieci przebywających w tych rodzinach. Dla wszystkich uczestników była to sposobność do spędzenia czasu we wspólnym gronie i integracji. Odbyły się 3 warsztaty wyjazdowe:
- W 2016 r. w Pokrzywniej. Liczba uczestników: 102 osoby (33 dorosłych, 69 dzieci). Na wyjeździe odbyły się 5-godzinne zajęcia w zakresie podniesienia kompetencji opiekuńczo-wychowawczych rodziców zastępczych.
  - W 2017 r. na Górze Św. Anny. W warsztatach uczestniczyło 87 osób (31 osób dorosłych i 56 dzieci, w tym 46 dzieci z pieczy zast. i 10 dzieci „własnych”) oraz 2 opiekunów z ramienia PCPR. W ramach warsztatów odbyły się 5-godz. zaj. warszt. w zakresie podniesienia kompetencji opiek.-wychow. rodziców zastępczych nt. „Problemy, dysfunkcje i zaburzenia zachowania trudnej młodzieży” oraz wycieczka do EnergyLandii w Zatorze.
  - W 2018 r. na Górze Św. Anny. W warsztatach uczestniczyło 104 osób (39 osób dorosłych i 65 dzieci, w tym 51 dzieci z pieczy zast. i 14 dzieci „własnych”) oraz 2 opiekunów z ramienia PCPR. W ramach warsztatów odbyły się 5-godz. zaj. warszt. w zakresie podniesienia kompetencji opiek.-wychow. rodziców zast. nt. „Współczesne uzależnienia młodzieży” oraz wycieczka do ZOO we Wrocławiu.
- 6. Szkolenia dla rodzin zastępczych** – ich celem było przygotowanie już istniejących rodzin zastępczych do lepszego rozumienia dziecka z zaburzeniami emocjonalnymi i deficytami rozwojowymi, konstruktywnego rozwiązywania tych kryzysów i problemów wychowawczych. Odbyło się 6 szkoleń.
- 7. Piknik Integracyjny Dla Rodzin Zastępczych** – odbyły się 4 Pikniki – na zakończenie wakacji każdego roku trwania projektu. Ich przesłaniem było podkreślenie wagi rodzinnej pieczy zastępczej. Imprezy były okazją do wymiany doświadczeń i rozmów o trudnościach i sukcesach wychowawczych, z jakimi borykają się rodzice. Na pikniki zapraszane były rodziny zastępcze, pełnoletni wychowankowie, a także władze powiatu krapkowickiego i pracownicy tut. Centrum. Blisko 200 osób miało okazję do wspólnej integracji, miłego spędzenia czasu, zapomnienia o szarej rzeczywistości i przeniesienia się choć na chwilę w bajkową sferę marzeń. W programie imprezy były gry i zabawy integracyjne, konkursy z nagrodami poprowadzone przez wodzireja, dmuchańce. Uczestnicy ugoszczeni byli poczęstunkiem, a wieczorem odbywało się wspólne pieczenie kiełbasek nad ogniskiem.
- 8. Dzień Rodzicielstwa Zastępczego – wyjście do kina.** W ramach obchodów Dnia Rodzicielstwa Zastępczego, który oficjalnie przypada 30 maja, organizowane było

wspólne wyjście do kina dla osób pełniących pieczę zastępczą, dzieci przyjętych pod ich opiekę i dzieci własnych. Po seansie filmowym rodziny zapraszane były na poczęstunek. W latach 2016-2018 zorganizowano 3 wyjścia do kina, w których uczestniczyło od 80 do 100 osób.

9. **Wsparcie dochodowe** – ramach wkładu własnego do projektu wypłacane były świadczenia na utrzymanie dziecka w rodzinie zastępczej.
10. **Pomoc specjalistyczna** – skierowana była do dzieci po traumatycznych przeżyciach (przemoc seksualna) i rodziców zastępczych, którzy obecnie zajmują się wychowywaniem skrzywdzonych dzieci. Pomoc realizowana była poprzez proces diagnozowania, terapii i konsultacji i udzielana przez wykwalifikowany w tym kierunku personel (umowa zlecenie). Wykonano 386 godzin pomocy specjalistycznej, z której skorzystało 9 dzieci z pieczy zastępczej (diagnoza, terapia) i 6 ich rodziców zastępczych (konsultacje).
11. Ponadto w ramach projektu zorganizowane były wycieczki:
  - **Wycieczka edukacyjno-integracyjna do Krasiejowa** – (2017 r.)
  - **Wycieczka edukacyjno-integracyjna do Twinpigs w Żorach** (2018 r.)
  - **Wycieczka integracyjna do parku rozrywki** (Legendia w Chorzowie; 2019 r.)

Wycieczki miały na celu zainspirować uczestników, zwłaszcza dzieci, do wzbogacania wiadomości, umiejętności i nawyków, kształcenia społeczno - moralnego, estetycznego i zdrowotnego, potęgowania poczucia sensu życia. Celem tych wycieczek było również zaspokojenie potrzeb intelektualnych i poznawczych uczestników, budzenie pasji i zainteresowań poznawczych przez wielokierunkowe, emocjonalne i aktywne zaangażowanie, jak również budowanie relacji pomiędzy rodzinami zastępczymi, w tym dziećmi przyjętymi do rodziny, budowanie pozytywnych więzi i zdrowych relacji rodzinnych stwarzających oparcie dla jej członków oraz propagowanie wzorców życia rodzinnego poprzez tworzenie warunków do praktykowania wspólnego spędzania czasu oraz nauki przez zabawę.

Ponadto od 2016 r. Powiat Krapkowicki jest partnerem w projekcie pn. **"Blżej rodziny i dziecka - wsparcie rodzin przeżywających problemy opiekuńczo - wychowawcze oraz wsparcie pieczy zastępczej"** oraz w jego kolejnych dwóch edycjach (obecnie trwa III edycja). Projekt jest współfinansowany ze środków Europejskiego Funduszu Społecznego w ramach Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Opolskiego na lata 2014-2020 w ramach Osi priorytetowej VIII - Integracja społeczna (w zakresie wsparcia rodziny i pieczy zastępczej), Działania 8.1 Dostęp do wysokiej jakości usług zdrowotnych i społecznych. Głównym celem projektu jest zwiększenie dostępu do usług społecznych świadczonych w województwie opolskim na rzecz rodzin przeżywających problemy opiekuńczo-wychowawczych oraz pieczy zastępczej, które pozwolą wyeliminować deficyty lub dysfunkcje ww. grup oraz profilaktycznie przeciwdziałać ich marginalizacji. Liderem projektu jest Regionalny Ośrodek Polityki Społecznej w Opolu. Partnerami w realizacji projektu są Opolski Centrum Demokracji FRDL i samorządy lokalne – w tym Powiat Krapkowicki.

I edycja projektu (okres realizacji: 04.2016 r. – 03.2018 r.) – Powiat Krapkowicki/PCPR w Krapkowicach jako partner w projekcie brał udział w realizacji indywidualnych programów usamodzielnienia w mieszkaniach chronionych w zakresie umożliwienia pobytu w mieszkaniu o charakterze treningowym/wspieranym/chronionym dla osób opuszczających pieczę zastępczą. W tym celu zakupiono oraz przeprowadzono adaptację/remont 2

mieszkań chronionych (ok.50 m² każde) dla 6 osób usamodzielnianych. Mieszkania zostały wyremontowane oraz wyposażone w niezbędne meble, podstawowy sprzęt gospodarstwa domowego oraz w komputer (pomoc w nauce). W ww. mieszkaniach osoby usamodzielniane pod opieką specjalistów były (i nadal są) przygotowywane do prowadzenia samodzielnego życia oraz integracji ze społecznością lokalną. Za mieszkania chronione odpowiedzialny jest wyznaczony pracownik PCPR w Krapkowicach. Do zadań ww. pracownika należy m.in.: udzielanie wsparcia, pomoc w opracowywaniu indywidualnych programów usamodzielniania, pełnienie funkcji opiekuna usamodzielniania przy obustronnym wyrażeniu zgody lub współpraca z opiekunami usamodzielniania, sprawowanie pieczy nad właściwym użytkowaniem mieszkania chronionego.

Całkowita wartość projektu realizowanego przez Powiat Krapkowicki wynosiła 480900,00 zł brutto, w tym: dofinansowanie w kwocie 408765,00 zł brutto stanowiące 85% całości kosztów realizacji zadania, wkład pochodzący z budżetu państwa w kwocie 3435,00 zł brutto stanowiący 0,71 % całości kosztów realizacji zadania oraz wkład własny Powiatu w kwocie 68700,00 zł brutto stanowiący 14,29 % całości kosztów realizacji zadania.

II edycja projektu (okres realizacji: 05.2018 r. – 12.2021 r.) – w ramach tej edycji projektu Powiat Krapkowicki zaplanował realizację następujących zadań:

- 1) Wsparcie psychologiczne rodzin zastępczych oraz usamodzielniających się wychowanków opuszczających pieczę zastępczą.
- 2) Utworzenie i prowadzenie rodzinnego domu dziecka – w tym celu zakupiono dom z wykończonymi pomieszczeniami, który został wyposażony m.in. w niezbędny sprzęt RTV i AGD, meble, pomoce do nauki i wychowania dzieci.
- 3) Wsparcie pieczy zastępczej poprzez realizację trzech 6-dniowych wycieczek dydaktyczno-rekreacyjnych oraz dwóch 7-dniowych warsztatów narciarsko-snowboardowych dla dzieci i osób pełnoletnich przebywających w pieczy zastępczej w wieku od 7 do 25 roku życia.

Bezpośrednim realizatorem ww. zadań merytorycznych był/jest Powiat Krapkowicki oraz Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Krapkowicach.

Całkowita wartość projektu realizowanego przez Powiat Krapkowicki wynosi 1089168,15 zł brutto, w tym: dofinansowanie ze środków UE w kwocie 951168,15 zł brutto, stanowiące 87,33% całości kosztów realizacji zadania oraz wkład własny Powiatu w kwocie 138000,00 zł brutto stanowiący 12,67 % całości kosztów realizacji zadania.

III edycja projektu (okres realizacji: 04.2020 r. – 04.2023 r.) – w ramach projektu zaplanowano realizację następujących zadań:

- 1) Wsparcie pieczy zastępczej w Powiecie Krapkowickim – wyjazdy dydaktyczno-rekreacyjne.
- 2) Warsztaty dla osób sprawujących rodzinną pieczę zastępczą i ich rodzin w Powiecie Krapkowickim.
- 3) Piknik integracyjny dla rodzin zastępczych w Powiecie Krapkowickim.
- 4) Wyjazdy edukacyjno-integracyjne z udziałem psychologa dla rodzin zastępczych z Powiatu Krapkowickiego.
- 5) Indywidualne programy usamodzielniania realizowane w mieszkaniach chronionych w Powiecie Krapkowickim. W ramach zadania zakupione zostanie, wyremontowane i

wyposażone w niezbędny sprzęt RTV i AGD, jak i pomoce dydaktyczne, mieszkanie, w którym umieszczone zostaną osoby opuszczające pieczę zastępczą.

- 6) Usługi aktywnej integracji społecznej (aktywizacji społecznej o charakterze zdrowotnym) skierowane do wychowanków pieczy zastępczej w Powiecie Krapkowickim (w ramach tego zadania zatrudniony na umowę zlecenie zostanie psychiatra dziecięcy).

Bezpośrednim realizatorem ww. zadań merytorycznych będzie Powiat Krapkowicki oraz Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Krapkowicach.

Całkowita wartość projektu realizowanego przez Powiat Krapkowicki wynosi 744 276,75 zł brutto, w tym: dofinansowanie ze środków Unii Europejskiej w kwocie 669 918,08 zł brutto stanowiące 90,01% całości kosztów realizacji projektu, dofinansowanie ze środków Budżetu Państwa w kwocie 57 927,67 zł brutto stanowiące 7,78% całości kosztów realizacji projektu oraz wkład własny Powiatu w kwocie 16 431,00 zł brutto stanowiący 2,21 % całości kosztów realizacji projektu.

2. Zadania powiatu w zakresie wspierania rodziny i systemu pieczy zastępczej.

Do zadań własnych powiatu należy m.in.:

- 1) opracowanie i realizacja 3-letnich powiatowych programów dotyczących rozwoju pieczy zastępczej, zawierających między innymi coroczny limit rodzin zastępczych zawodowych;
- 2) zapewnienie dzieciom pieczy zastępczej w rodzinach zastępczych, rodzinnych domach dziecka oraz w placówkach opiekuńczo – wychowawczych;
- 3) organizowanie wsparcia osobom usamodzielnianym opuszczającym rodziny zastępcze, rodzinne domy dziecka oraz placówki opiekuńczo – wychowawcze i regionalne placówki opiekuńczo – terapeutyczne, przez wspieranie procesu usamodzielnienia;
- 4) tworzenie warunków do powstawania i działania rodzin zastępczych, rodzinnych domów dziecka i rodzin pomocowych;
- 5) prowadzenie placówek opiekuńczo – wychowawczych oraz placówek wsparcia dziennego o zasięgu ponadgminnym;
- 6) organizowanie szkoleń dla rodzin zastępczych, prowadzących rodzinne domy dziecka, rodzin pomocowych i dyrektorów placówek opiekuńczo - wychowawczych typu rodzinnego oraz kandydatów do pełnienia funkcji rodziny zastępczej, prowadzenia rodzinnego domu dziecka lub pełnienia funkcji dyrektora placówki opiekuńczo – wychowawczej typu rodzinnego;
- 7) organizowanie wsparcia dla rodzinnej pieczy zastępczej, w szczególności przez tworzenie warunków do powstawania:
  - a) grup wsparcia,
  - b) specjalistycznego poradnictwa;
- 8) wyznaczenie organizatora rodzinnej pieczy zastępczej;
- 9) zapewnienie przeprowadzenia przyjętemu do pieczy zastępczej dziecku niezbędnych badań lekarskich;
- 10) prowadzenie rejestru danych o osobach:
  - a) zakwalifikowanych do pełnienia funkcji rodziny zastępczej zawodowej, rodziny zastępczej niezawodowej lub do prowadzenia rodzinnego domu dziecka,
  - b) pełniących funkcję rodziny zastępczej zawodowej lub rodziny zastępczej niezawodowej oraz prowadzących rodzinny dom dziecka;

- 11) kompletowanie we współpracy z właściwym ośrodkiem pomocy społecznej dokumentacji związanej z przygotowaniem dziecka do umieszczenia w rodzinie zastępczej albo rodzinnym domu dziecka;
- 12) finansowanie:
  - a) świadczeń pieniężnych dotyczących dzieci z terenu powiatu, umieszczonych w rodzinach zastępczych, rodzinnych domach dziecka, placówkach opiekuńczo – wychowawczych, regionalnych placówkach opiekuńczo – terapeutycznych, interwencyjnych ośrodkach preadopcyjnych lub rodzinach pomocowych, na jego terenie lub na terenie innego powiatu,
  - b) pomocy przyznawanej osobom usamodzielnianym opuszczającym rodziny zastępcze, rodzinne domy dziecka, placówki opiekuńczo – wychowawcze lub regionalne placówki opiekuńczo – terapeutyczne,
  - c) szkoleń dla kandydatów do pełnienia funkcji rodziny zastępczej, prowadzenia rodzinnego domu dziecka lub pełnienia funkcji dyrektora placówki opiekuńczo – wychowawczej typu rodzinnego oraz szkoleń dla rodzin zastępczych, prowadzących rodzinne domy dziecka oraz dyrektorów placówek opiekuńczo – wychowawczych typu rodzinnego;
- 13) sporządzanie sprawozdań rzeczowo – finansowych z zakresu wspierania rodziny i systemu pieczy zastępczej oraz przekazywanie ich właściwemu wojewodzie, w wersji elektronicznej, z zastosowaniem systemu teleinformatycznego (który stosowany jest w urzędach administracji publicznej realizujących zadania w zakresie określonym w ustawie, stanowią integralne części systemów teleinformatycznych stosowanych do realizacji świadczeń rodzinnych określonych w ustawie z dnia 28 listopada 2003r. o świadczeniach rodzinnych);
- 14) przekazywanie do biura informacji gospodarczej informacji w przypadku powstania zaległości z tytułu nieponoszenia opłatności.

3. Cele programu i zadania do realizacji

Głównym celem Powiatowego Programu Rozwoju Pieczy Zastępczej w Powiecie Krapkowickim jest rozwój i wsparcie rodzinnych form pieczy zastępczej. Cel ten rozwinięty został o cztery cele szczegółowe, które wskazują na główne obszary działania w obrębie zadań wynikających z pieczy zastępczej. Każdy obszar (cel szczegółowy) opisują z góry określone zadania wraz ze sposobem ich realizacji. Jest to kontynuacja założeń i działań, które z powodzeniem realizowano w ramach Programu Rozwoju Pieczy Zastępczej w Powiecie Krapkowickim w latach 2015 – 2020

Program Rozwoju Pieczy Zastępczej w Powiecie Krapkowickim w latach 2021 – 2023 opracowany został zgodnie z założeniami i wymogami ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej, jak również dostosowany do realnych potrzeb i możliwości Powiatu Krapkowickiego w zakresie pieczy zastępczej.

Harmonogram działań dotyczących rozwoju pieczy zastępczej na lata 2021 – 2023

L. p.	Cel szczegółowy	Zadania do realizacji	Sposoby realizacji działań	Osoby/instytucje odpowiedzialne za realizację
-------	-----------------	-----------------------	----------------------------	---

1.	1. Zapewnienie opieki i wychowania dzieciom pozbawionym opieki rodziców.	<p>1.1.Promowanie w środowisku lokalnym zastępczych form opieki.</p> <p>1.2..Tworzenie rodzinnych form pieczy zastępczej, zgodnie z przewidzianym limitem w danym roku kalendarzowym,</p> <p>1.3.Upowszechnianie roli i znaczenia rodzinnych, zastępczych form opieki.</p> <p>1.4 Pomoc rodzinom zastępczym w regulowaniu sytuacji prawnej umieszczonych w nich dzieci.</p> <p>1.5. Zgłaszanie dzieci z uregulowaną sytuacją prawną do ośrodków adopcyjnych.</p>	<p>1.1.1. Roznoszenie ulotek, plakatów, publikowanie artykułów w lokalnej prasie,</p> <p>1.1.2. Indywidualne spotkania i rozmowy z osobami zainteresowanymi tworzeniem pieczy zastępczej.</p> <p>1.2.1. Organizowanie szkoleń dla kandydatów na rodziców zastępczych,</p> <p>1.2.2. Tworzenie rodzinnych form pieczy zastępczej (rodziny zastępcze niezawodowe, zawodowe i rodzinne domy dziecka),</p> <p>1.3.1 Promowanie zastępczych form opieki podczas organizowanych imprez okolicznościowych w powiecie krapkowickim.</p> <p>1.4.1. Zapewnienie pomocy prawnej,</p> <p>1.5.1. Współpraca z ośrodkami adopcyjno – opiekuńczymi.</p>	<p>PCPR w Krapkowicach</p> <p>PCPR w Krapkowicach</p> <p>PCPR w Krapkowicach</p> <p>PCPR w Krapkowicach</p> <p>PCPR w Krapkowicach, rodziny zastępcze, rodzinne domy dziecka</p>
2.	2.Systematyczne wsparcie rodzin zastępczych funkcjonujących na terenie powiatu	2.1. Pomoc dzieciom umieszczonym w pieczy zastępczej oraz osobom tworzącym rodzinną pieczę zastępczą w przewyżczeniu problemów związanych z opieką nad małoletnimi przebywającymi pod ich opieką.	<p>2.1.1.Zapewnienie rodzinom bezpłatnej pomocy specjalistycznej w tym: psychologicznej, psychiatrycznej, pedagogicznej, socjalnej i prawnej,</p> <p>2.1.2. Organizowanie grupy wsparcia dla osób tworzących rodzinną pieczę zastępczą,</p> <p>2.1.3. Wspieranie rodzin zastępczych oraz prowadzących rodzinne domy dziecka przy pomocy rodzin pomocowych, wolontariuszy,</p> <p>2.1.4. Udzielanie informacji o instytucjach świadczących pomoc na rzecz rodziny, informowanie o możliwościach poprawy życia zgodnie z potrzebami i przysługującymi rodzinom prawami,</p> <p>2.1.5. Współpraca z ośrodkami pomocy społecznej, sądem rodzinnym, organizacjami pozarządowymi w zakresie pomocy rodzinom znajdującym się w trudnej sytuacji życiowej, w tym przewyżczeniu problemów opiekuńczo – wychowawczych,</p> <p>2.1.6.Organizowanie szkoleń podnoszących kwalifikacje istniejących rodzin zastępczych i prowadzących rodzinne domy dziecka.</p> <p>2.1.7 Integracja rodzin zastępczych mająca na celu umożliwienie wzajemnego kontaktu i integrację ze środowiskiem,</p>	PCPR w Krapkowicach, ośrodki pomocy społecznej z terenu Powiatu Krapkowickiego, Poradnia Psychologiczno – Pedagogiczna, Organizacje pozarządowe

3.	3. Zapewnienie wszechstronnej pomocy usamodzielniającej się wychowankom rodzinnej i instytucjonalnej pieczy zastępczej.	3.1. Objęcie wsparciem usamodzielnianych wychowanków rodzinnej i instytucjonalnej pieczy zastępczej.	3.1.1. Przyznawanie pomocy pieniężnej na usamodzielnienie, kontynuowanie nauki oraz pomocy na zagospodarowanie. 3.1.2. Prowadzenie mieszkań chronionych dla usamodzielniających się wychowanków opuszczających pieczę zastępczą. 3.1.3. Pomoc w uzyskaniu zatrudnienia, mieszkania z zasobów gminy. 3.1.4. Podnoszenie przez usamodzielnianych wychowanków kwalifikacji zawodowych oraz kompetencji społecznych przez uczestnictwo w kursach zawodowych oraz treningach kompetencji i umiejętności społecznych. 3.1.5. Zapewnienie dostępu do specjalistycznego poradnictwa. 3.1.6. Zapewnienie pomocy w opracowaniu indywidualnego programu usamodzielnienia.	Powiat Krapkowicki, PCPR w Krapkowicach, Urzędy M i G z terenu Powiatu Krapkowickiego, Powiatowy Urząd Pracy
4.	4. Wielokierunkowa praca z rodzinami biologicznymi dzieci umieszczonych w rodzinnej pieczy zastępczej	4.1. Wzbudzanie i podtrzymywanie motywacji rodzin biologicznych do współpracy na rzecz powrotu dziecka do rodziny. 4.2. Uświadomienie rodzicom biologicznym ich ról społecznych i podjęcie obowiązków przypisanych tym rolom zgodnie z oczekiwaniami społeczeństwa. 4.3. Podnoszenie kompetencji rodzicielskich.	4.1.1. Rozmowy indywidualne. 4.1.2. Wsparcie psychologiczne, pedagogiczne i prawne rodziców biologicznych. 4.1.3. Zwiększenie współpracy z podmiotami realizującymi zadania na rzecz rodziny.	PCPR w Krapkowicach, Ośrodki Pomocy Społecznej, Poradnia Psychologiczno-Pedagogiczna

4. Limity rodzin zastępczych zawodowych na lata 2021 -2023

Ustawa nakłada na powiaty obowiązek zawarcia w 3-letnim programie rozwoju pieczy zastępczej corocznego limitu rodzin zastępczych. Przepisy prawa regulują szczegółowo kwestie organizacji zawodowych rodzin zastępczych, warunki sprawowania pieczy nad powierzonymi dziećmi są określane w umowie, którą starosta zawiera z rodziną zastępczą zawodową. Umowa ta zawierana jest na okres nie krótszy niż cztery lata. Również z rodziną zastępczą niezawodową posiadającą pozytywną opinię koordynatora rodzinnej pieczy zastępczej oraz co najmniej 3-letnie doświadczenie jako rodzina zastępcza lub prowadzący rodzinny dom dziecka, starosta zawiera, na wniosek tej rodziny, umowę o pełnienie funkcji rodziny zastępczej zawodowej. Starosta nie jest zobowiązany do podpisania umowy w przypadku, gdy nie pozwoli mu na to coroczny limit ustanawiania nowych rodzin zastępczych zawodowych w powiecie.

Zadania do realizacji	Rok		
	2021	2022	2023

Zwiększenie liczby rodzin zastępczych zawodowych	do 2	do 2	do 2
--	------	------	------

5. Zagrożenia dla realizacji działań ujętych w Programie

1. Niewystarczająca ilość środków finansowych przeznaczonych na rozwój i wsparcie rodzinnej pieczy zastępczej.
2. Niewystarczająca liczba kandydatów na pełnienie funkcji rodzin zastępczych i prowadzących rodzinne domy dziecka.
3. Brak kandydatów na przyjęcie do rodzinnej pieczy zastępczej dzieci niepełnosprawnych, z zaburzeniami zachowania lub nastolatków.
4. Brak współpracy ze strony naturalnych rodziców w celu powrotu dziecka do rodziny.
5. Utrudnianie przez naturalnych rodziców procesu przysposobienia dziecka.
6. Długotrwałe procesy regulowania sytuacji prawnej dziecka.
7. Trudności we współpracy pomiędzy instytucjami zaangażowanymi w pomoc dziecku i rodzinie.
8. Brak współpracy usamodzielniających się wychowanków zastępczych form opieki w procesie usamodzielnienia (nierealizowanie indywidualnych programów usamodzielnienia).

6. Źródła finansowania

Działania zawarte w Powiatowym programie rozwoju pieczy zastępczej finansowane będą ze środków własnych powiatu, samorządów miast i gmin Powiatu Krapkowickiego oraz dotacji celowych i środków pozabudżetowych pozyskiwanych z innych źródeł.

7. Realizatorzy programu

1. Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Krapkowicach,
2. Starostwo Powiatowe w Krapkowicach,
3. Sądy,
4. Poradnia Psychologiczno – Pedagogiczna,
5. Służba zdrowia,
6. Placówki oświatowe,
7. Powiatowy Urząd Pracy,
8. Urzędy Miast i Gmin z terenu Powiatu Krapkowickiego,
9. Ośrodki Pomocy Społecznej z terenu gmin Powiatu Krapkowickiego.

8. Sposób monitorowania Programu

Koordynatorem Programu jest Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Krapkowicach. Program jest spójny z Powiatową Strategią Rozwiązywania Problemów Społecznych na lata 2016-2025. Monitorowanie Programu Rozwoju Pieczy Zastępczej w Powiecie Krapkowickim na lata 2021–2023 odbywać się będzie na podstawie sporządzanej sprawozdawczości z wykonania zadań oraz analizy zbieranych informacji nt. realizacji działań ujętych w Programie. Informacje te przedkładane będą Radzie Powiatu i Zarządowi Powiatu w corocznym sprawozdaniu z działalności Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie w Krapkowicach.

Program ma charakter otwarty i będzie podlegał ewaluacji w zależności od pojawiających się potrzeb i możliwości finansowych powiatu w zakresie rozwoju pieczy

zastępczej.